

Antwoord op de cholera-golf in de sloppen van Klarendal

Harry van der Ploeg

Ellendige sloppenwijken gaven Arnhem in de tweede helft van de negentiende eeuw een slechte naam. De volksbuurt Klarendal werd rond de spoordijk gemarkeerd door vuilnisbelten en open riolen. De kindersterfte was hoog, de gemiddelde Arnhemmer werd in die tijd niet ouder dan 38 jaar.

Op de hoek van Klarendalseweg, Hovenierstraat en Koolstraat staat een huizenblok dat het antwoord van een paar weldoeners symboliseert op alle ellende: de voormalige volkswoningen van de 'Commissie', de oprichters van Woningbouwvereniging Openbaar Belang. In het midden van het complex rust een gevelsteen met de trotse aanduiding van het jaar 1897.

De bouw van de nette arbeidershuisjes was niet louter een daad van

Verliefd op Arnhem

Wekelijks tekent Dick Caderius van Veen een pand met een verleden. Harry van der Ploeg zorgt voor de historische context.

menslievendheid van de gefortuneerde Arnhemmers. Eigenbelang speelde een grote rol. In 1888 vielen er weer doden door cholera en tyfus. De ziektes sloegen over naar de rijken. Arbeidersoproer dreigde. In 1892 kreeg een woedende volksmeute te maken met politietroepen met getrokken sabels. De maat was vol.

Mannen van Gemeentewerken verordonneerden het opruimen van krotten in Klarendal om ruim baan te maken voor nieuwe arbeiderswoningen met lichtinval. Directeur Jan Tellegen van Gemeentewerken, later burgemeester van Amsterdam, zette de grote lijnen uit voor de nette straatjes. De architecten Bosch en Ozinga ontwierpen de 38 huisjes. Jan de arbeider mocht hier voortaan wonen voor 2 gulden in de week. Wie ervoor in aanmerking wilde komen, werd wel eerst 'gekeurd' op orde en netheid door de commissie.

▲ **Volkswoningen in Klarendal.** TEKENING DICK CADERIUS VAN VEEN